

Astroloqlar deyir ki, adlar yeni doğulan körpəyə verilərkən belə, fərqlində olmadan adı qoyan onun gələcəyini yazar. Astrologiyada eynilə rəqəmlərin insanları üzərində təsirinin olması kimi, hərflərin də insanlar üzərində çox böyük təsiri olduğunu artıq sübut edilib. Hər kəs adının layiqli daşıyıcısı olur. İstər yaxşı, istərsə də pis mənada. Amma insanların adlarına görə onları mühakimə etmək də doğru deyil. Astroloqlar fikirləşir ki, insanların yaxın ətrafında olan mənfi enerjili adları olanlar insana pis təsir edir. Yəni, ətrafında bədəbin adlı biri si varsa bu adın sahibi qədər sənə də pis təsir edə bilər.

İnsanın adının təsiyinə sirayət etməsi inancı Qədim Misir və hind mədəniyyətin dən qaynaqlanır. Maraqlı burasıdır ki, Hindistanda hələ də bu ənənəyə sadıq qalırlar. Hazırda bu ölkədə doğulan hər yeni körpə üçün astroloq-kahin-münəccim çağırılır, o mütqəddəs kitabların köməyi ilə uşağı ən uğurlu adı seçir. Ad qoyulma mərasimi xüsusi təşkil edilir. Tanrıya səcdə edərək od ətrafında körpəni dolandırır, oda qansız qurbanlar (meyvə-tərəvəz, paxılalılar, ağartı məhsulları) verilir, Tanrıdan onun adının uğurlu olmasını dileyirler. Çünkü ad insan həyatının demək olar ki yol nişanıdır. Qədim Romada isə belə bir deyim vardı: "Nomen est omen". Anlamı belədir: "Ad taledir". Müsəlman adət-

"Adın nədir? Maqa, yox-yox, Məhammed!"

Övladınıza ad verəndə taleyini də verirsiniz

başqa dillərdə başqa cür tələffüz edilir. Məsələn, Əli adını başqa dildə tələffüz edəndə Ə hərfi A ilə evezlənir, amma tutaq ki Azad adı deyişmir. Çox görürəm, usaqına Məhəmməd adı verib onu Maqa, Mika çağırırları. Adı bəyənərək, sevərək qoymaq lazımdır usaqşa, nə usaq, nə valideyn narahat olma-malıdır o addan.

Ölkəmizin adqoyma mədəniyyətində tək-rəlanan ad çoxdur, bir sinifdə 3 Mədinə, 4 Məhəmməd, 2 Hüseyin, 5 Zəhra olur. Kim olduğu anlaşılsın deyə ayama qoşular uşaqla-ra - eynekli Məhəmməd-qara Məhəmməd, balaca Zəhra-uzun Zəhra, ariq Hüseyin, kök Hüseyin. Əslində ad alternativimiz çoxdur, amma var olan adları bəyənməyən olanda da yaradıcılığı olan özü yeni ad yarada bilər, milli köklü və gözəl mənası olan. Bütün hallarda uşaqlara gözəl ad verin ki, utanmasın adından.

Adını sevməyən xoşbəxt olmur

Bir qız tanıydı, Balabacı qoymuşdular adını, nə məktəbdə, nə yaxın çevrəsində heç kimlə ünsiyyət qurmurdı qız, yeni tanışlıqlardan qaçırdı hemiše. Valideyninə yalvarırdı adını dəyişsinlər deyə, əhəmiyyət vermirdilər. 18 yaşı olan kimi dəyişib Nazlı etdi. Anası öz nənəsinin adını vermişdi, dəyişməyə icazə vermirdi, dəyişəndə də "haqqım haramın olsun" demişdi övladına.

İllər əvvəl Salyanda dərmandan zəhərlə-

lərinə görə isə yeni doğulan körpəyə ailə böyüyü ad verir. Ata, ya da baba körpəni qucağına alır, onun qulağına dua oxuyur və 3 dəfə adını təkrarlayır.

Elə bilirsiniz onlarda hər adı qoymağa icazə var?

Azərbaycanda şəxsiyyəti, şərəf və ləya-qtı alçaldan adlar daşıyan kifayət qədər çox insan var. Vətəndaşlarımız arasında Alabaş, Cinayət, Fəlakət, Traktor, Qarın, Qəmiş, Paçağa kimi adlar daşıyanlar var. Bu ildən bu adların yeni doğulan körpələrə verilmesi qadağandır. Həmçinin bu problem tek bizdə deyil. Belə ki, "Kurtlar Vadisi" serialı çəkilməyə başlayandan sonra Türkiyədə valideynlər öz körpələrinə Memati adı vermek fikrine düşsə də, müvafiq qurum buna izin vermedi. Türkiyənin Ali Məhkəməsi, hətta bu barədə qadağa qanunu da qəbul etdi. Çünkü bu adın farscadan tərcümədə mənası "ölüm" deməkdir.

Bundan əlavə bir müddət önce Yeni Zelləndiyada körpələrini Lüsifer (İblis) adlan-dırmaq istəyən valideynlərin tələbini dövlət rədd etmişdi. Bu ölkədə adla bağlı qadağa olmasa da, valideynin öz övladına bu adı verməsinə Yeni Zelləndiyə hökuməti bərk əsərleşmişdi. Bu hadisədən sonra hökumət adlar barədə qərar hazırladı və öten illər ərzində valideynlərin körpələrinə vermək istedikləri yüzlərlə absurd ad rəsmi olaraq rədd edildi. İndi bu ölkədə uşaqlara Baron, Yepis-kop, Hərsoq, General, Kral kimi adların veril-məsi də qadağandır.

Pakistanada isə son illər yenidənqulmuşla-ra Məhəmməd adının verilməsi qadağan edilib. Buna səbəb, bu adın Pakistanada çox yayılması və hər hansı cinayət hadisəsi baş verdikdə suçlunu yaxalama zamanı böyük çəşqinqılıq yaratmasıdır. Azərbaycanda da müvafiq komissiya bir çox adın uşaqlara verilməsini qadağan edib. Bu qadağanın qoymasına səbəb valideynlərin uşaqlarına ecaib adlar seçməsidir. Ölkəmizdə qəribə adlı kifayət qədər çox adam yaşayır. Temir, Zimkan, Dövlətqar, Nəci, Ququş, Alabas, Aktiv, Duran, Qədəş, Hüseynşir, İbnis, Qutabə, Beytul, Rəhmət, Tola, Traktor, Oktyabr, Sovet, Faiz, Vəris, Aydabala, Paçağa, Qarın, İn-qraz, Şəpələk, Təyyarə və bu kimi daha nə qədər adlar da bir zamanlar valideynlərin öz övladlarına verdikləri adlardandır.

Həm milli ad seçin, həm də mənası gözəl

Bir neçə ay öncən səhəbtidir, məktəb-dən qızımı götürməyə getmişdim. Həytdə zəngin çıxınmığını gözleyirdik. Zəng vuruldu, uşaqlar hay-külyə həyətə axıstdı. Hərə öz valideynini axtarır. Yaxınımızdan bir səs eşitdim: "Gülçək, Gülçək, buradayam gel". Anası idi, qızını götürməyə gəlmədi. Adı eşidən bütün valideynlər çevrilib baxdı, ad üzümüzde təbəssüm yaratdı. Axi dəha qoymulmur belə adlar.

Doğrusu, uşaqlara həm milli köklü, həm də müasir ad seçməyin tərəfdarıyam. Həmçinin mənası gözəl, bütün dillərdə səslənməsi estetik, virtual platformada istifadəsi rahat olmalıdır. O səbəbdən uşaqlara ad seçəndə tərkibində ə, ü, ğ, x, ö, ş kimi hərflər olan adlar olmamasına diqqət etmək lazımdır ki, virtual platformada yazıldığda dəyişikliyə uğramasın. Məsələn, Lala adını virtual məkanda ya Lala, ya da Lalə olaraq yazmalı olur, amma Sevda adını olduğu kimi yazırıq. Bu hərfləri ona görə deyirəm ki, onlar olanda ad

nib ölen qız vardi, adı Gülmira. Onun adı özündən əvvəl doğulmuş iki bacısına da verilib. Hər iki Gülmira uşaq ikən ölüb - biri su quyusuna düşüb ölüb, onun ölümündən sonra doğulan qız da Gülmira adı verilib, o da yanğında ölüb. Aile ölen qızlardan sonra doğulan 3-cü qız övladlarına da Gülmira adını verib, o qız da dermandan zəhərlənib ölüd. Ad taledir deməli.

Tanıdığım bir ailənin oğlu balasının adını Güloğlan qoymular. Baba öz adını verib uşaq, anası uşaqın adını qətiyyət tələffüz etmir, "ürəyim", "balam" kimi əzizləyici sözlərle çağırır. Adqoyma haqqında danişanda ananın gözləri dolur, kövrelir. Ona öz övladına ad qoymaq haqqını tanımayıblar, bir dəfə qəhərlənərək "balamın adını Cavidan" qoymaq istəyirdim, babası icazə vermədi ki, öz adını qoymam.

Doğuş bir qadının verdiyi ən böyük imtahanı, biz o imtahandan dəfələrə keçirik. Balamızı ad qoymaq ən birinci bizim haqqımızdır. Uşaqın 9 ay ana bətnində zülmünü biz çəkirkir, doğuş ağrısını çəkirk, qazı var, qulaq ağrısı, diş ağrısı - hamısını balamızla birgə keçiririk. Bunu bizimlə birlikdə kim edir? Ad bizim haqqımızdır əziz babalar, əziz nənələr. Yalnız bizim razılığımız olan-dan sonra uşaqımıza ad qoyma bilər - əgər seçilən adı bəyənsək. Nənəni-babanın hör-məti, xətri əzizdir, amma ad valideynin haqqıdır. Güloğlan, Baloğlan, Atamoğlan baba, ələ baba ol ki, qoy gəlinin, oğlun, qızın, kürəkənin özü teklif eləsin senin adını qoymağı. Zorla gözəllik olmaz.

Lalə Mehrəli